

วิเคราะห์หลักพุทธธรรมกับการบริหารการพัฒนาประเทศไทยแลนด์ 4.0

Analyze the principles of Buddhism and development management of Thailand Land 4.0

ด.ต.กิตติพงษ์ ไชยเชษฐ

สถานีตำรวจภูธร จังหวัดลำพูน

บทคัดย่อ

การบริหารเพื่อให้เกิดการพัฒนาสังคมไทยที่จะก้าวไปสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 เพื่อพัฒนาประเทศให้มีศักยภาพเพื่อก้าวไปสู่การแข่งขันกับนานาชาติ จำเป็นที่จะต้องนำเอาหลักธรรมและแนวคิดทางพระพุทธศาสนามาใช้ อย่างน้อยก็ต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมใหม่ โดยหันมาเน้นในการสร้างวัฒนธรรมแห่งความรู้และรู้สิ่งที่ยาก ซึ่งวัฒนธรรมดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้นั้น ก็ด้วยการศึกษาหรือพัฒนาคนให้มีคุณภาพและศักยภาพนั่นเอง ประกอบไปด้วย การเข้าใจทุนและปัญหาที่จะทำให้สามารถเห็นถึงสิ่งที่มีและสิ่งที่เป็นปัญหาเพื่อการแก้ไขและพัฒนาได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้คนไทยยุคนี้เรียนรู้โดยตรงผ่านการลงมือทำและการลองผิดลองถูกในการแก้ปัญหาที่เจอ มีส่วนร่วมธรรมประกอบไปด้วยคำ 2 คำ คือ การมีส่วนร่วม คุณธรรม ซึ่งการมีส่วนร่วมที่อยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมจะช่วยให้ประเทศเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีความมั่นคง สร้างพัฒนาวิธคือการสร้างแนวทางการพัฒนาที่จะต้องมีการค้นหาทางที่จะสามารถพัฒนาได้อยู่เสมอ

คำสำคัญ : พุทธธรรม. การบริหารการพัฒนา. ไทยแลนด์ 4.0

Abstract

Management for the development of Thai society that will move towards the Thai era. 4 To develop the country to have the potential to move towards international competition. It is necessary to apply Buddhism principles and concepts to apply. At least have to change the new culture. With a focus on creating a culture of knowledge and fighting difficult things Which such a culture can happen By studying or developing people to have quality and potential. which consists of understanding the capital and problems that will be able to see what is and what is the problem for correcting and developing properly Promote learning in this generation of Thai people. learn directly through action and trial and error in solving problems encountered. Contributing to the Dharma consists of 2 words. namely.

moral participation. which participation based on virtue will help the country to achieve continuous development and stability. Creating a development path is to create a development path that will require searching for a way that can always be developed.

Keywords : Buddhist principles. Development Administration. Thailand 4.0

บทนำ

ปัจจุบันสถานการณ์ต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยีได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่วนหนึ่งมาจากปัจจัยภายในประเทศ เช่น การเพิ่มขึ้นของประชากร การเปลี่ยนแปลงลักษณะของอาชีพ การโยกย้ายถิ่นฐาน ความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของรัฐ ความต้องการในบริการของรัฐที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นต้น แต่ปัจจัยที่สำคัญ คือปัจจัยภายนอกประเทศ ซึ่งเข้ามามีอิทธิพลโดยตรงหรือผสมผสานกับปัจจัยภายในประเทศดังกล่าว กล่าวคือแนวโน้มของสังคมโลกในปัจจุบัน ที่เปิดให้มีการค้าขายและความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับประเทศต่างๆ อย่างใกล้ชิดและไร้พรมแดนหรือเรียกว่า “ยุคโลกาภิวัตน์” ซึ่งได้รับการเอื้ออำนวยจากทั้งบรรยากาศทางการเมืองระหว่างประเทศ ความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร การเดินทาง การขนส่งสินค้า ตลอดจนความสะดวกในเรื่องอื่นๆ อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลจะต้องกำหนดแนวทางหรือวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ ในระยะยาวให้ทันกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งนี้เพื่อให้ประเทศต้องประสบกับสภาพที่ล้าหลังสูญเสียโอกาสที่จะแข่งขันกับประเทศต่างๆ ในเวทีโลก และเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด (สมาน รังสียกฤษฎ์, 2546 : 2) การบริหารการพัฒนาจึงเป็นความสามารถในการลงมือปฏิบัติ ตามนโยบาย แผน แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมพัฒนาจริงๆ เพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ตามที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า

การเปลี่ยนแปลงการปกครองบ้านเมืองจากระบบการปกครอง (Government) แบบเดิมไปสู่การบริหารบ้านเมือง (Governance) ซึ่งมีกลไกอื่นๆเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารปกครองมากยิ่งขึ้น เช่น ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคม จึงจำเป็นต้องมีการจัดระเบียบหรือระบบในการทำงานร่วมกัน แนวความคิดที่มาของเรื่องนี้การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ซึ่งมีแนวความคิดที่ต้องการจะเห็นการบริหารงานภาครัฐเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมโดยได้อิทธิพลมาจากนักเศรษฐศาสตร์ นีโอคลาสสิกและนักบริหารจัดการ ซึ่งให้คุณค่าความสำคัญกับเรื่องของการแข่งขัน จึงเน้นเรื่องประสิทธิภาพและความคุ้มค่า ในส่วนของนักบริหารจัดการได้ให้ความสำคัญในเรื่องของประสิทธิผลในการดำเนินงานหรือผลสัมฤทธิ์ เน้นในเรื่องของคุณภาพในการทำงาน การรับผิดชอบต่อ

ผลของงาน หรือการทำงานให้ได้ตามเป้าที่ตั้งไว้ ในส่วนของแนวความคิดในเรื่องประชาธิปไตยสมัยใหม่ ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องของสิทธิเสรีภาพของประชาชน การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การเปิดเผยโปร่งใส ความเป็นธรรม ความเสมอภาค เป็นต้น (บาลานซ์(ตีวเตอรฺหฺม . 2552 : 1)การบริการงานของหน่วยงานเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของประเทศเพราะการบริหารงานสามารถบ่งชี้ให้เห็นได้ว่าประเทศนั้นมีความเจริญก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด บุคลากรสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด เพราะผู้บริหารต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมด้านต่างๆร่วมด้วย การบริหารงานเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ซึ่งการปฏิบัติต้องอาศัยความรู้ความสามารถประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย (จันทร์านีสงวนนาม. 2536 : 4) การนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปปรับใช้กับการบริหารจัดการ ในด้านการให้บริการด้านต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกระดับ ซึ่งหลักธรรมสำหรับการบริหารชุมชนในทางพระพุทธศาสนามีหลายประการด้วยกัน มีหลายหลักธรรมที่น่าสนใจและมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการนำไปปรับใช้ในการบริหารงานการพัฒนาประเทศเพื่อการแก้ไขและพัฒนาสิ่งที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

ดังนั้นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาประเทศไทยในภาพรวม ไม่สามารถที่จะเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเท่าที่ควร นั่นก็คืออุปสรรคปัญหาของการแก้ปัญหาไม่ตรงจุดหรือตรงตามความต้องการของประชาชน ซึ่งก็เป็นสาเหตุก่อให้เกิดปัญหาเรื้อรังอื่นๆ ตามมาเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะ ปัญหาการขาดสำนึกทางคุณธรรม จริยธรรม ความไม่เอาจริงเอาใจความเฉื่อยชา การขาดอุดมการณ์ในการพัฒนา การทุจริตคอร์รัปชันและการประพฤติดมิชอบ ปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกระดับ เป็นต้น ทำให้ประเทศไทยภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบจากต่างประเทศ เศรษฐกิจและการเมือง ทำให้จำเป็นต้องมีการพัฒนาการบริหารการพัฒนาให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุกระดับที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพอย่างจริงจังและต่อเนื่องด้วย

การบริหารการพัฒนา

การบริหารการพัฒนา เป็นการบริหารในประเทศที่ยากจนหรือประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลาย ทั้งนี้เพราะการบริหารราชการในประเทศด้อยพัฒนา ย่อมมีความแตกต่างกันกับการบริหารราชการในประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งอาจพิจารณาและสังเกตเห็นได้จากลักษณะของความแตกต่างกันหลายแง่หลายมุม อาทิ พิจารณาจากลักษณะและแบบแผนของการบริหาร บทบาทของรัฐบาลและบทบาทของข้าราชการ เป็นต้น (อมร รักษาสัตย์. 2506 : 403 – 404)ประเทศที่ยากจนทั้งหลายมีลักษณะพิเศษหลายประการซึ่งทำให้รัฐบาลต้องมีบทบาทแตกต่างกัน ทำให้การทำงานของนักบริหารมีลักษณะแตกต่างออกไป ในที่ใดก็ตามที่มีความแตกต่างกันอยู่ การบริหารรัฐกิจจะต้องถือได้หรือเรียก

ได้ว่าเป็นการบริหารการพัฒนา (อมร รักษาสัตย์ และชัตติยา กรณสูต. 2515 : 270) เป็นการประสานความพยายามของมนุษย์ (อย่างน้อย 2 คน) และบางคนมีแนวคิดกว้างมากถึงขนาดที่กล่าวว่าการบริหารการพัฒนาหมายถึงการบริหารการเปลี่ยนแปลง (อนันต์ เกตุวงศ์. 2537 : 28 –29) เพื่อบริหารกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนา กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การบริหารการพัฒนาจะช่วยให้กลไกต่าง ๆ ของรัฐเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ของงานพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ การบริหารการพัฒนาตามแนวคิดของ อีกทั้งยังมีความหมายรวมไปถึงการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและการควบคุมการบริหารโดยประชาชนหรือผู้รับบริการด้วย (อุทัย เลาหิเชียร. 2525 : 89)

การบริหารเป็นวิธีการทำให้งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) และกล่าวว่า หน้าที่ของผู้บริหารเป็นกรอบในการพิจารณาของผู้บริหารให้สำเร็จ มี 5 ประการ ตามคำย่อภาษาอังกฤษว่า “POSDC” (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). 2549 : 3-5) ดังนี้ คือ

1. P คือ Planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเพื่อกำหนดทิศทางของประเทศ
2. O คือ Organizing หมายถึง คือ การจัดประเทศ เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในประเทศ มีการแบ่งงานกันทำและการกระจายอำนาจ
3. S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากร เป็นการสรรหาบุคลากรใหม่ การพัฒนาบุคลากร และการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน
4. D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการ เป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและต้องมีภาวะผู้นำ
5. C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในประเทศ รวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในประเทศ

สรุปได้ว่าการบริหารการพัฒนาเป็นการนำโครงการพัฒนาไปปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม หากการบริหารเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โครงการพัฒนาต่างๆก็ย่อมไม่บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ในทางกลับกันหากไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาสิ่งแวดล้อม ก็ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงาน

หลักพุทธธรรม

หลักอริยสัจเรียกตามทางธรรมะได้ว่า วิธีแห่งความดับทุกข์ โดยเริ่มจากตัวปัญหา หรือ ทุกข์ ทำความเข้าใจให้ชัดเจน สืบค้นหาสาเหตุเตรียมใจ วางแผนกำจัดสาเหตุปัญหา มีวิธีการปฏิบัติ 4

ขั้นตอน คือ ทุกข์เป็นการกำหนดให้รู้จักสภาพปัญหา สมุทัยเป็นการกำหนดเหตุแห่งทุกข์เพื่อกำจัดเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ นิโรธเป็นการดับทุกข์อย่างมีจุดหมายต้องมีการกำหนดว่าจุดหมายที่ต้องการคืออะไร การยุติปัญหาทำได้อย่างไร มรรคเป็นการกำหนดวิธีการปฏิบัติเพื่อกำจัดปัญหา “กระบวนการ” หมายถึง ปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ค่อยๆเปลี่ยนแปลงอย่างมีระเบียบไปสู่ผลอย่างหนึ่ง. กรรมวิธีหรือลำดับการกระทำซึ่งดำเนินต่อเนื่องกันไปจนสำเร็จลง ณ ระดับหนึ่ง” (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. 2539 : 75) เนื่องจากอริยสัจ 4 เป็นคำสอนที่ถือว่าเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาประการหนึ่งซึ่งพยายามทำการคาดหมายหรืออนุมานเอาวิธีสอนมาจากอริยสัจ 4 และพฤติการณ์สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ นั้นได้บ้างไม่มากนักน้อย เปรียบเทียบให้เห็นดังต่อไปนี้

1 ทุกข์ ชีวิตนี้เป็นความทุกข์อย่างยิ่ง (ดังนั้น ปัญญาของเราก็คือ ทำอย่างไรจะได้พ้นทุกข์) สิ่งทั้งปวงเป็นที่ตั้งแห่งความทุกข์ใจ แต่คนทั้งหลายไม่รู้ไม่เห็นว่าสิ่งทั้งปวงเป็นความทุกข์จึงได้มีความอยากในสิ่งเหล่านั้น ถ้ารู้ว่ามีเป็นความทุกข์ ไม่น่าอยาก และไม่น่ายึดถือ ไม่น่าผูกพันตัวเองเข้ากับสิ่งใดแล้ว เขาก็คงจะไม่ไปอยาก ซึ่งตัวทุกข์นั่นเอง

2) สมุทัย สาเหตุใหญ่ที่ทำให้เกิดทุกข์ ได้แก่ ตัณหา (ดังนั้น เพื่อหาทางกำจัดตัณหาเสียได้ทุกข์ก็คงจะหมดไป วิธีการที่อาจทดลองเพื่อกำจัดตัณหาอาจมีดังนี้ การอดอาหาร การนั่งสมาธิ การเข้าใจสิ่งที่ถูกต้อง) คนทั้งหลายก็ยังไม่รู้ ไม่เห็น ไม่เข้าใจว่าความอยากนี้แหละ เป็นตัวต้นเหตุของความทุกข์ใจจึงได้พากันอยากร่น้อยอยากนี้

3) นิโรธ การดับทุกข์ (ในการให้ได้มาซึ่งสภาวะนี้ จำต้องดำเนินการต่างๆ เพื่อให้ทุกข์ดับไปหรือเพื่อจะได้พ้นทุกข์ จึงทำการอดอาหาร เพื่อให้เห็นว่า การทำทุกรกิริยาไม่อาจพ้นทุกข์ได้ก็ลองทำอย่างอื่นออกไปอีก คนทั้งหลายยังไม่รู้จักกันใหญ่จริงๆ ที่เป็นสิ่งที่อาจบรรลุถึงได้ในที่ต่างๆ ไป คือ พบได้ตรงที่ความอยากมันดับลงไปนั่นเอง

4) มรรค จากการปฏิบัติต่างๆด้วยตนเองแล้ว ตกลงสรุปผลได้ว่า วิธีการที่จะพ้นทุกข์ได้นั้นมีทางเดียว คือ ทางที่เรียกว่า “มรรคแปด” นั่นเอง ไม่มีผู้ใดเข้าใจว่า การทำอย่างนี้เป็นวิธีดับความอยาก ไม่มีใครสนใจเรื่องอริยมรรคอันมีองค์ 8 ประการซึ่งดับความอยากเสียได้ ไม่รู้จักอะไรเป็นที่พึงแก่ตนเอง

คำสอนเรื่องอริยสัจ 4 นั้น พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงกระบวนการเกิดและกระบวนการดับของทุกข์ ซึ่งเป็นกระบวนการความสัมพันธ์ของเหตุและผลทั้งในกระบวนการเกิดและกระบวนการดับของทุกข์ เป็นการกำหนดขั้นตอนวิธีปฏิบัติหรือดำเนินการในการแก้ปัญหาและลงมือปฏิบัติตามนั้นอย่างจริงจัง เสร็จแล้วมีการทบทวนดู แต่ละขั้นตอนในการแก้ปัญหา เพื่อความถูกต้องและเรียบร้อย หากยังมีจุดบกพร่องอยู่ ก็ต้องหาทางแก้ไขจนกว่าจะแก้ปัญหาได้สำเร็จ ก็พอจะเห็นได้ว่าขั้นตอนต่างๆของอริยสัจ 4 และขั้นตอนต่างๆของวิธีการแห่งปัญญานั้นคล้ายคลึงกันเต็มที่ จะกล่าวได้ว่า แบบเดียวกันก็ไม่ผิด คือ ต่างก็เป็นวิธีการหาเหตุผลและแก้ปัญหานั้นเอง เช่นเดียวกับการบริหารการพัฒนาประเทศในยุคแห่ง

นวัตกรรม เทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลง ที่จำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ เพื่อให้
นำไปใช้พัฒนาได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการบริหารการพัฒนาในยุค 4.0

การพัฒนาสังคมไทยที่จะก้าวไปสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 เพื่อพัฒนาประเทศให้มีศักยภาพเพื่อก้าว
ไปสู่การแข่งขันกับนานาชาติ หรือการที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้นำในเวทีโลก จึงจำเป็นที่จะต้องนำเอา
หลักธรรมและแนวคิดทางพระพุทธศาสนา มาปรับใช้ อย่างน้อยก็จะต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมใหม่ โดย
หันมาเน้นในการสร้างวัฒนธรรมแห่งความใฝ่รู้และสู้สิ่งที่ยาก ซึ่งวัฒนธรรมดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้นั้น ก็
ด้วยการศึกษาหรือพัฒนาคนให้มีคุณภาพและศักยภาพนั่นเอง ปัจจัยสำคัญดังประกอบด้วยปัจจัย
ดังต่อไปนี้

1) การเข้าใจทุนและปัญหา การพัฒนาชุมชนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ต้องอาศัยปัจจัยหลาย
อย่าง แต่พื้นฐานในการพัฒนาจะต้องเริ่มจากชุมชน คนในชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการกันเอง เพราะคน
ในชุมชนนั้นๆจะรู้และเข้าใจถึงปัญหา มีการพิจารณาวินิจฉัยปัญหา การทำการตัดสินใจบนฐานของ
การมีส่วนร่วม และด้วยความถูกต้องตามกฎหมายบ้านเมือง และกฎระเบียบข้อบังคับ ถูกต้องตาม
หลักศีลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีของสังคม และได้รับความพึงพอใจจากคนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
ความต้องการและทุนต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน คนนอกเป็นเพียงผู้ช่วยเสริมเท่านั้น และรากฐานสำคัญที่
จะนำชุมชนนั้นๆ ให้ก้าวไปสู่ความเป็นชุมชนที่เข้มแข็งได้นั้น จะต้องเริ่มที่ตัวคนในชุมชนก่อน จะต้อง
เรียนรู้ว่าแต่ละคนในชุมชนมีคุณค่าที่ต่างกันไป และทุกคนล้วนมีความสามารถ มีภูมิปัญญาเป็นของ
ตนเอง ในชุมชนนั้นๆก็มีทุนชุมชน เช่น ทุนมนุษย์ ทุนความรู้ ทุนทรัพยากร ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทาง
สังคม ทุนเงินตรา เป็นต้น ในส่วนของปัญหาก็ต้องเข้าใจว่าปัญหาคืออะไร สาเหตุของปัญหามาจาก
อะไร เพื่อที่จะได้แก้ไขได้ตรงจุดย่อมจะช่วยให้พื้นฐานของประเทศดีขึ้นตามไปด้วย ชุมชนนั้นๆ จะต้อง
ค้นหาเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกในชุมชน และฝ่ายต่างๆเพื่อที่จะบริหารจัดการทุนชุมชนที่มีอยู่ให้
เป็นประโยชน์มีความเหมาะสมต่อสภาพความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนนั้นๆ ดังนั้น การนำ
ทุนชุมชนที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ในการสนับสนุนครัวเรือนสมาชิกจึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะสามารถ
ผลักดันให้ครัวเรือนสมาชิกมีการต่อยอดในการสร้างและพัฒนาอาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการยกระดับ
เศรษฐกิจฐานราก อีกทั้งยังส่งผลทางด้านสังคมให้เกิดความรัก ความสามัคคี เกิดความเอื้ออาทร เป็น
สังคมแห่งความเกื้อกูล

2) ส่งเสริมการเรียนรู้ การเรียนรู้ มีความหมายลึกซึ้งมากกว่าการสั่งสอน หรือการบอกเล่าให้
เข้าใจและจำได้เท่านั้น ไม่ใช่เรื่องของการทำตามแบบ แต่ความหมายคลุมไปถึง การเปลี่ยนแปลงทาง
พฤติกรรมอันเป็นผลจากการสังเกตพิจารณา ไตร่ตรอง แก้ปัญหาทั้งปวงและไม่ชี้ชัดว่าการเปลี่ยนแปลง
นั้นเป็นไปในทางที่สังคมยอมรับเท่านั้น การเรียนรู้เป็นการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้เป็น

ความเจริญงอกงาม เน้นว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นการเรียนรู้ต้องเนื่องมาจากประสบการณ์ หรือการฝึกหัด และพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นควรจะต้องมีความคงทนถาวรเหมาะสมแก่เหตุเมื่อ พฤติกรรมดั้งเดิมเปลี่ยนไปสู่พฤติกรรมที่มุ่งหวัง ก็แสดงว่าเกิดการเรียนรู้แล้ว โดยนำองค์ความรู้ที่สั่งสม มาต่อยอดโดยการสร้างผลงานเป็นของ ตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลงานที่สร้างขึ้นมาจากการ ประยุกต์ความรู้และทักษะที่ถนัดและสนใจ โดยใช้องค์ความรู้ของตนเองและจากแหล่งการเรียนรู้และ สื่อต่างๆ ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้นหลากหลาย คนไทยยุคนี้เรียนรู้โดยตรงผ่านการลงมือทำ และการ ลองผิดลองถูกในการแก้ปัญหาที่เจอระหว่างการสร้างผลงาน โดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ในการ ประเมินสภาพ และปัญหาที่พบ ใช้ความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์ในการหาแนวทางแก้ไข้ปัญหา เพื่อบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้

3) มีกระบวนการบริหารที่ทันสมัย การบริหารจัดการเกี่ยวข้องกับคนและสิ่งแวดล้อม โดย คำนึงถึงคุณธรรมและจริยธรรมที่มีคุณค่า หรือปัจจัยแห่งสังคมในกระบวนการอาศัยซึ่งกันและกัน การ พิจารณาด้วยเหตุด้วยผล รู้จักโลก รู้จักธรรมชาติ เพราะมนุษย์เท่านั้นที่จะเป็นผู้ที่บริหารจัดการ องค์การที่ดีได้ สำหรับในส่วนของ หลักการบริหารสมัยใหม่จะเน้นเทคนิคและวิธีการ โดยแสวงหากำไร และการแข่งขันให้ประเทศบรรลุ สู่เป้าหมาย ตามแบบของทุนนิยม การจะนำหลักการบริหารเชิงพุทธ ศาสตร์เข้ามาบูรณาการให้เข้ากับการบริหารงานในปัจจุบัน ก็ถือว่าเป็นแนวทางใหม่ หรือเข้าสู่มิติของ การบริหารงาน ที่ยั่งยืน มีความมั่นคง และสร้างความเป็นธรรมต่อบุคคล หรือสังคมที่เกี่ยวข้องกับ ประเทศอย่างชาวนาตลาด รวมทั้งสร้างประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ต่อการบริหารงานอย่างยั่งยืนและ มั่นคง รวมทั้งจะเป็นหลักการของนักบริหารในการบริหารจัดการประเทศของตนอย่างมีระบบ ตาม แนวทางของหลักอริยสัจ 4 ซึ่งเป็นการพัฒนาผ่านการวิเคราะห์บนพื้นฐานของความจริง ที่สามารถทำ ให้เกิดเป็นกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพได้ หัวใจสำคัญที่จะทำให้องค์กรปรับตัวสอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงในยุค 4.0 ได้ ก็คือวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับเทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ ด้วยการนำเทคโนโลยีมาเป็นตัวช่วยสำคัญ

4) มีส่วนร่วมธรรม เป็นปัจจัยสำคัญที่ประกอบไปด้วยคำ 2 คำ คือ การมีส่วนร่วม คุณธรรม พุดถึงการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับ องค์การ หรือระดับประเทศนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทัศน์ปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วน ร่วมเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น ยินยอมปฏิบัติ ตาม และรวมถึงตกลงยอมรับ ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ การใช้หลักธรรมปฏิบัติในการ บริหารงานทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับปฏิบัติการ และผู้บริหารระดับต้น ระดับกลาง หรือระดับสูง ให้ ได้ผลดี มีประสิทธิภาพสูง โดยการปกครองและบริหารที่ดี ต้องรู้จักพิจารณาเหตุสังเกตุผลในการ ปฏิบัติงานของตนเอง และของผู้เกี่ยวข้องหรือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ว่าดำเนินไปตามนโยบายและ แผนงานที่วางไว้หรือไม่ได้ผลสำเร็จ หรือมีความคืบหน้าไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงไร

มีอุปสรรคหรือปัญหาที่ควรได้รับการ ปรับปรุงแก้ไขวิธีการทำงาน หรือวิธีการบริหารกิจการงานนั้นให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างไร ขั้นตอนนี้ เป็นการนำข้อมูลจากจากที่ได้ติดตามประเมินผลงานหรือตรวจงานนั้นแลหามาวิเคราะห์ วิจัย ให้ทราบเหตุผล ของปัญหาหรืออุปสรรคข้อขัดข้องในการทำงาน แล้วพิจารณาแก้ไขปัญหานั้น และปรับปรุงพัฒนานิวิธีการทำงานให้ดำเนินไปสู่ความสำเร็จ ให้ถึงความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปได้ ซึ่งการมีส่วนร่วมที่อยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมจะช่วยให้ประเทศเกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่องและมีความมั่นคง

5) สร้างพัฒนาวิถึ คือแนวทางการพัฒนาที่จะต้องมีการค้นหาทางที่จะสามารถพัฒนาได้อยู่เสมอ หลักการบริหารงานสมัยใหม่ จำเป็นต้องอาศัยวิทยาการด้านการจัดการบริหารเข้ามาสนับสนุนองค์กร เพื่อเสริมพลังการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ขององค์กรอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ รวมทั้งใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาสนับสนุน ด้านฐานข้อมูล การสร้างบุคลากรในองค์กรให้มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีการตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ การสร้างความเป็นธรรม ความเสมอภาคในองค์กร การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ มีการประสานประโยชน์ สร้างความร่วมมือ การกระจายอำนาจที่เหมาะสม จะเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสมัยใหม่เพื่อนำองค์กรเข้าสู่โลกาภิวัตน์ และความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน ของระบบทุนนิยมในปัจจุบัน ซึ่งไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ มีการพัฒนาโดยนำนวัตกรรมใหม่ๆ เข้ามา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ จึงต้องมีการปรับตัวเพื่อพัฒนาตัวเองให้ทันและเปิดใจยอมรับเพื่อเรียนรู้และค้นหาแนวความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ อยู่ตลอด จะต้องเรียนรู้ที่จะต้องคิดพัฒนาเพิ่มเติม การที่คนไทยมีความเป็นนักบูรณาการ จะสามารถผสมผสานสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นสิ่งที่ดีกว่า จะรู้จักการปรับตัวโดยการเชื่อมโยงผสมผสานจุดแข็งต่างๆเพื่อการแข่งขัน ทักษะนี้จะช่วยให้คนไทยผลิตนวัตกรรมได้ไม่รู้จักสิ้นเมื่อบวกกับคุณลักษณะอีกสองประการที่กล่าวแล้วข้างต้น เช่นเดียวกัน คุณลักษณะนี้ต้องอาศัยการปลูกฝังและพัฒนาอย่างเป็นระบบตั้งแต่อายุน้อยๆ

สรุปได้ว่า การบริหารเพื่อให้เกิดการพัฒนาสังคมไทยที่จะก้าวไปสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 เพื่อพัฒนาประเทศให้มีศักยภาพเพื่อก้าวไปสู่การแข่งขันกับนานาชาติ จำเป็นที่จะต้องนำเอาหลักธรรมและแนวคิดทางพระพุทธศาสนา มาปรับใช้ อย่างน้อยก็ต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมใหม่ โดยหันมาเน้นในการสร้างวัฒนธรรมแห่งความใฝ่รู้และสู้สิ่งที่ยาก ซึ่งวัฒนธรรมดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้นั้น ก็ด้วยการศึกษาหรือพัฒนาคนให้มีคุณภาพและศักยภาพนั่นเอง ประกอบไปด้วย การเข้าใจทุนและปัญหาที่จะทำให้สามารถเห็นถึงสิ่งที่มีและสิ่งที่เป็นปัญหาเพื่อการแก้ไขและพัฒนาได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้คนไทยยุคนี้เรียนรู้โดยตรงผ่านการลงมือทำและการลองผิดลองถูกในการแก้ปัญหาที่เจอ มีส่วนร่วมธรรม เป็นปัจจัยสำคัญที่ประกอบไปด้วยคำ 2 คำ คือ การมีส่วนร่วม คุณธรรม ซึ่งการมีส่วนร่วมที่อยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมจะช่วยให้ประเทศเกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่องและมีความมั่นคง สร้างพัฒนาวิถึคือการสร้างแนวทางการพัฒนาที่จะต้องมีการค้นหาทางที่จะสามารถพัฒนาได้อยู่เสมอ

References

- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2536). เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท..
- บาลานซ์(ตีวเตอร้หุม). (2552). พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546(ฉบับเตรียมสอบ). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ที.เค. พรินต์ติ้ง จำกัด.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). พุทธวิธีในการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 4. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. (2539). พิมพ์ครั้งที่ 6 . กรุงเทพมหานคร : บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.
- สมาน รังสียกฤษฎ์. (2546). การบริหารราชการไทย อดีต ปัจจุบัน อนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ.
- อมร รักษาสัตย์. (2506). “พัฒนา พัฒนาศาสตร์และรัฐประศาสนพัฒนา”พัฒนาบริหารศาสตร์. 3 มกราคม.
- อมร รักษาสัตย์ และชัตติยา กรรณสูต. (2515) . ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ (แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การขายและการซื้อแห่งประเทศไทย.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2537). การบริหารการพัฒนา .กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุทัย เลาหิเชียร. (2525). แนวการศึกษาวิชาการบริหารงานบุคคลในความหมายที่ กว้าง” ในบทความ วิชาการพัฒนาพัฒนบริหารรอบสองศตวรรษรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.